

17.6.2009

Dnr 14/040/2008

Huvudmännen för folkhögsskolorna
Finlands Folkhögskolförening rf
Medborgar- och arbetarinstitutens förbund MAIF
Förbundet för arbetar- och medborgarinstitut i Svenskfinland FAMI rf
Finlands Sommaruniversitet rf
Urheiluopistojen yhdistys ry
Bildningsforum rf
Finlands Settlementförbund rf
Finlands Kommunförbund rf
Samverkande bildningsorganisationerna

Utveckling av huvudmanna- och läroanstaltsstrukturen inom fri bildning åren 2009–2012

Statsrådet inkluderade i utvecklingsplanen för utbildning och forskning, som det godkände den 5 december 2007, ett beslut om beredning av ett utvecklingsprogram för uppgifterna, lagstiftningen, finansieringen, läroanstaltsstrukturen och styrningen gällande fri bildning. Programmet skulle sträcka sig fram till år 2012. Den 1 februari 2008 tillsatte Undervisningsministeriet en beredningsgrupp med uppgiften att utarbeta ett förslag till utvecklingsprogram. Denna tjänstemannagrupp har biståtts av en samarbetsgrupp som representerar olika grupper av läroanstalter och aktörer inom fri bildning.

Beredningen och uppbyggnaden av utvecklingsprogrammet för fritt bildningsarbete

En slutrapport med beredningsgruppens förslag offentliggjordes i mars (UVM 2009:12). Rapporten har sänts på en omfattande samrådsrunda och behandlades i den kulturpolitiska ministergruppen den 16 april 2009. Rapporten och utlåtandena om den finns tillgängliga på finska på undervisningsministeriets webbplats på adressen www.minedu.fi > koulutus > aikuiskoulutus ja vapaa sivistystyö.

Beredningsgruppens förslag har också beaktats i beredningen av undervisningsministeriets budgetförslag för år 2010. Undervisningsministeriets budgetförslag som tillställdes finansministeriet den 18 maj 2009 blir offentlig den 31 juli 2009, varvid den blir tillgänglig på ministeriets webbplats. Däremot fattas bl.a. beslut om finansiering av vuxenutbildning dock först vid regeringens budgetmangling i slutet av augusti. Regeringens förslag till statsbudgeten för år 2010 samt de därtill hörande budgetlagarna överlämnas till riksdagen den 15 september 2009.

Förslagen gällande ett utvecklingsprogram för fritt bildningsarbete åren 2009–2012 finns i kapitel 4 i beredningsgruppens slutrapport och verkställighetsplanen beskrivs i kapitel 5. I enlighet med beredningsgruppens uppdrag indelas förslagen enligt följande: 1) den fria bildningens uppgifter och lagreformsbehovet, 2) en reform av finansieringssystemet, 3) utvecklingen av läroanstalts- och huvudmannastrukturen och 4) kvalitets- och effekthöjande åtgärder. Beredningsgruppen har i kapitel 5 i rapporten åskådliggjort sina förslag gällande lagstiftningen, finansieringen och strukturutvecklingsprogrammet så att dessa kan utgöra en god grund för samrådsrundan och besluten om fortsatta åtgärder.

Beredningsgruppens förslag har utgjort grunden för den bifogade verkställighetsplanen som färdigställdes med beaktande av de aspekter som samarbetsgruppen för fritt bildningsarbete behandlade vid sitt möte den 29 maj 2009.

Arbetsgruppens förslag

Det finns sammanlagt 339 läroanstalter för fri bildning: 206 medborgarinstitut (varav 180 drivs av en kommun eller samkommun och 26 av en privat huvudman), 88 folkhögskolor, 20 sommaruniversitet, 11 studiecentraler och 14 idrottsutbildningscentra av vilka 11 är riksomfattande och 3 regionala. Medborgarinstituten drivs huvudsakligen av kommuner eller kommunala sammanslutningar. De övriga har i regel en privat huvudman. Över hälften av folkhögskolornas huvudmän har en religiös eller politisk värdegrund. Över hälften av huvudmännen för studiecentralerna står nära något politiskt parti.

Med undantag av medborgarinstituten har inga större förändringar skett inom fältet för fri bildning under de senaste 20–30 åren. Inom de andra utbildningssektorerna har man genomfört eller kommer att genomföra en omfattande strukturutveckling. Med tanke på fri bildning är det främst fråga om yrkesinstitutsstrategin och den strukturella utvecklingen av högskolorna. Behoven av strukturutveckling samt regionalt och annat samarbete varierar mellan de olika läroanstaltsgrupperna inom fri bildning.

Enligt beredningsgruppen bör det inom ramen för utvecklingsprogrammet för fritt bildningsarbete också utarbetas ett strukturutvecklingsprogram för fri bildning i samarbete med organisationerna för de olika läroanstaltsformerna, huvudmännen och andra centrala aktörer. Samtidigt stärks det regionala samarbetet såväl mellan läroanstaltsformerna och läroanstalterna för fri bildning som med yrkesutbildningsanordnarna och högskolorna.

Beredningsgruppen föreslår i sin slutrapport att Undervisningsministeriet i samråd med organisationerna för de olika läroanstaltsformerna och huvudmännen inom fri bildning utarbetar och verkställer ett strukturutvecklingsprogram för fri bildning stegvis under åren 2009–2012. Strukturutvecklingen stöds också genom en samarbetskyldighet som enligt förslaget ska införas i lagen om fritt bildningsarbete. Beredningen av en reform av anordnartillstånden samordnas med strukturutvecklingsprocessen.

Undervisningsministeriets ställningstaganden gällande fortsatta åtgärder

Programmet för strukturell utveckling genomförs enligt planen som en interaktiv process under åren 2009–2012. Dess mål är att utveckla huvudmanna- och läroanstaltsstrukturen så att aktörerna inom fri bildning förmår svara mot de ökande och nya uppgifterna också i framtiden. Strukturutvecklingen och intensifieringen av det regionala samarbetet bygger på att beakta de olika läroanstaltsformernas och huvudmännens egna strävanden i fråga om fri bildning samt att stödja de initiativ och samarbetsplaner som utarbetas på denna basis.

Undervisningsministeriet anser att det mest konkreta behovet av att utveckla huvudmanna- och läroanstaltsstrukturen inom fri bildning gäller folkhögskolorna. Därför riktar ministeriet det första skedet av strukturutvecklingsprogrammet till denna läroanstaltsgrupp. I detta syfte ber undervisningsministeriet folkhögskolornas huvudmän att i samarbete med Finlands Folkhögskolförening rf utarbeta en rapport om

- 1) huvudmanna- och läroanstaltsstrukturen i dag,
- 2) behovet av att utveckla strukturen med tanke på uppgifterna för och efterfrågan på fri bildning samt utgående från omvärlden,
- 3) den fria bildningens andel av läroanstaltens verksamhet och finansiering av läroanstalten samt om de tillhörande planerna till följd av ministeriets rekommendationer av den 2 april 2009 om att bilda ett nätverk av arrangörer av yrkesutbildning, samt
- 4) pågående och presumtiva planer för strukturutveckling och samarbete samt erfarenheterna av dessa.

Huvudmännen för folkhögskolorna ska tillstålla undervisningsministeriet rapporterna senast den 30 oktober 2009. Vid beredningen och koordinationen av rapporterna bör huvudmännen utnyttja Finlands Folkhögskolförenings kompetens och resurser på ett ändamålsenligt sätt. Utgående från rapporterna sammanställer undervisningsministeriet respons och rekommendationer gällande fortsatta åtgärder till folkhögskolornas huvudmän senast den 31 januari 2010 och anvisar bidragsfinansiering för de fortsatta åtgärderna inom ramen för statsbudgeten 2010.

I de övriga läroanstaltsgrupperna är behovet av att utveckla strukturen inte på samma sätt lika aktuellt som i folkhögskolorna. Till exempel i huvudmannastrukturen för folkhögskolorna har det skett många förändringar som har påskyndats av kommun- och servicestrukturreformen. Idrottsutbildningscentren har granskat behovet av att utveckla strukturen i samband med den strategiska beredningen av utbildningen och nätverkssamarbetet.

För att skapa en helhetsbild av läget för strukturutvecklingen och planerna för detta ber undervisningsministeriet också folkhögskolorna, sommaruniversitetet och idrottsutbildningscentren samt de riksorganisationer som representerar huvudmännen att utarbeta rapporter om de aktuella läroanstaltsgrupperna. Dessa rapporter ska utarbetas i samarbete med läroanstaltens huvudmän, och de ska innehålla

- 1) en kort analys av de hittills vidtagna åtgärderna för strukturutvecklingen,
- 2) en utvärdering av vilka effekter åtgärderna har på resurserna inom fri bildning och på hur de viktigaste målen har nåtts, samt

- 3) en sammanfattning av de planerade åtgärderna för strukturutvecklingen för åren 2009–2012.

Folkhögskolornas rapporter ska fästa särskild uppmärksamhet vid vilka effekter utvecklingen av huvudmannastrukturen har på utbildningsutbudet och den regionala tillgängligheten, folkhögskolornas ställning som en del av de kommunala bildningstjänsterna och på de privata läroanstaltnas ställning. Sommaruniversitetens rapporter ska fästa särskild uppmärksamhet vid det regionala samarbetet och arbetsfördelningen med andra läroanstalter inom fri bildning och vuxenläroanstalterna, möjligheterna att anordna öppen högskoleutbildning och vid annat högskolesamarbete. Idrottsutbildningscentrens rapporter ska fästa särskild uppmärksamhet vid att riktlinjerna för idrottsinstitutens utbildning och nätverkssamarbete, rekommendationerna om att bilda ett nätverk av arrangörer av yrkesutbildning och målen för utvecklingsprogrammet för fri bildning ska samordnas. Dessa rapporter ska lämnas till undervisningsministeriet senast den 30 november 2009.

Undervisningsministeriet anvisar till riksorganisationerna inom fri bildning engångsbidrag från utvecklingsmedlen för vuxenutbildning i 2009 års budget för att underlätta resursbehovet vid beredningen av lägesbedömningen för strukturutvecklingsprogrammet.

Ytterligare upplysningar: överinspektör Kirsi Lähde (kirsi.lahde@minedu.fi), undervisningsrådet Arja Mäkeläinen (arja.makelainen@minedu.fi), kulturrådet Mirja Virtala (mirja.virtala@minedu.fi).

Undervisningsminister

Henna Virkkunen

Direktör

Marita Savola

FÖR KÄNNEDOM

Utbildningsstyrelsen

Kulturpolitiska avdelningen

Huvudmännen för folkhögskolorna, sommaruniversiteten och idrottsutbildningcentren